

Prologas

Stokholmas, Švedija
1860 m. gruodis

VIDURNAKTĮ KRENTANT SNIEGUI IR NUKLOJANT TUŠ-
čias akmenimis grįstas gatves, tarsi cukrumi barstant go-
tišką *Storkyrkan* katedros varpinę, daug lengviau įsivaizduoti.
Mane, merginą iš pietų, kur švelnus vėjelis dvelkdavo šiltu jū-
ros vandeniui ir nešdavo silpną įkalnėse želiančių citrinmedžių
giraičių kvapą, netikėtai pasirodžiusios baltos snaižės visada
apstulbina ir sutrikdo.

„*Kring kring*“ – taip visi kalba. *Kring kring*. Vis ratu ir ratu.
Tai vieninteliai žodžiai, kuriuos pasivarginau išmokti švediškai:
kring kring. „Ji vis suka ratu ir ratu, pamišusi senutė, mūsų
karalienė, sningant važinėjasi po vidurnakčio gatves ir įsivaiz-
duoja, kad vėl yra Paryžiuje.“

Šypsausi sau, giliau smigdama į minkštą uždaros karietos
sėdynę, įrausdama skruostą į sidabrinės lapės kailį ant man-
tijos. Kaip jie klysta. Ne tam važinėju po Stokholmo tamsą,
apsvaiginta sniego, kad įsivaizduočiau vėl esanti Paryžiuje. Ne-
važinėju po atšiaurią naktį tam, kad svajočiau apie jį ar jo im-
periją, paaukuotus erelius ant bronzinės Dievo Motinos kate-
dros smailės, kylančios šalia Senos tarsi žmogaus rankų darbo
akmeninis pirštas, duriantis Dievui tiesiai į akis.

Ne, ne. *Kring kring*. Ratu ir ratu suku, kad dar kartą išvysčiau ją: merginą, kurios vardas reiškė *troškimą*. Merginą iš ankstesnio gyvenimo, kitapus užšalusios jūros ir karo randais išvagoto žemyno. *Dezirė*. Dar prieš jiems mane pervadinant – prieš tampant jų karaliene, jų švediška motina, jų Deziderija.

Manau, tuose vidurnakčio apmąstymuose išnyra ir jis, – greičiausiai išnyra visi jie, – bet tik tiek, kiek jis susijęs su ja, mergina, kurią jis mylėjo, mergina, parklupdžiusia jauną, šiurkštų kareivį iš Korsikos. Mergina, kurią jis būtų galėjęs pasirinkti. Ar būčiau numalšinusi jo alkį, o gal tik dar labiau jį pakursčiusi? Ar būčiau viskam užkirtusi kelią, sutramdžiusi nepasotinamą žvėrį, vėliau surijusį viską – jo karūną, imperiją, žemyną ir patį gyvenimą?

Naktį, sėdėdama apsnigtoje karališkoje karietoje, mąstau apie ją. Merginą, kuri būtų galėjusi jį išgelbėti. Išgelbėti mus visus.

Kring kring. Vis ratu ir ratu – tos mintys, tie prisiminimai, gūdzios šmėklos, laimėjusios ištisas imperijas ir jas sunaikinusios. Šmėkstelėjęs šilkas, pėdos, slystančios šokių aikštelės parketu. Tamsios ir ryžtingos akys, stiprios rankos, mirgančios karininko uniformos spalvos. Karūnos, uždėtos per pompastišką ceremoniją ir nuplėštos be jokių ceremonijų. Juokas – jos. Ir jo. Šūksniai, šampaną lydintys tostai ir daina, visad tiek daug žodžių. Viskas pranyko, ir žodžiai, ir juos tarusieji, o aš dar čia. Likau tik aš.

Jie ką tik panorėję kalbės apie mane, gražiąją jų karalienę. Išmintingąją karalienę. Gerąją karalienę. Išprotėjusią senutę karalienę. Ir tegu. Jie apvilks mane vienais žodžiais, kitus nuvilks. Kiekgi mantijų, karūnų ir vardų aš turėjau. Bet nė vienas jų negali paneigti to, ką visada mokėjau. Mokėjau ne tik valdyti vyrus ir karalystes – tą sugeba bet kuris ambicingas intrigantas, turintis kariuomenę. O aš? Aš moku šiek tiek daugiau. Moku išgyventi.

Netgi dabar, net jausdama, kad kiekvienas garuojantis kvapsnis gali būti paskutinis, žinau, kad turiu paskutinę gali-
mybę visus juos nustebinti. Ir ja pasinaudosiu. O viskas pra-
sidėjo nuo smarkios širdies jaunos merginos, kurios vardas
reiškė *troškimą*.

PIRMA
DALIS

1 skyrius

Dievo Motinos vienuolynas

Pietų Prancūzija

1789 m. vasara

KAŽKAS LABAI NEGERAI. TAI SUPRATAU TĄ RYTĄ IŠ JŲ perkreiptų veidų, iš to, kaip vienuolės lakstė koridoriumi, kaip jų kulnai piktai caksėjo į šaltus, senus vienuolyno akmenis. Šen ir ten sklandantys šnabždesiai, drovūs ir padriki, tarsi silpna žvakių liepsna, vos apšviečianti skubrius jų žingsnius.

Suurzgė mano pilvas, ir aš įrėmiau į jį kumštį, stengdamasi nustumti mintis nuo alkio. „Jau kelis dešimtmečius nebuvo tokio menko derliaus“, – visą vasarą kartojo mums vienuolės. Po lygiai nuolankumo ir pasmerkimo, tarsi mes kažin kokių būdu būtume tai užtraukusios. „Dievas tikrina mūsų tikėjimą.“ Dievo patikrinimas truko kelias savaites, tada išsitęsė į mėnesius. Mėnesius, kurie alkanai vienuolikmetei mergaitei išsitempė iki amžinybės erdvių. „Turime melstis už vargšes kenčiančias sielas. Meldžiamės už vargšus, už alkstančius“, – kas vakarą kalbėjo mums vienuolės per Naktinę malda, ir vėl iš ryto per Rytmetinę. *Alkstantys?* Norėjau joms atrėžti. *O aš ar ne alkstu?* Bet tikrai žinojau, kad seserims galiu atsakyti tik liūdnai linkteldama, pamaldžiai į grindis nudelbusi akis. Man nereikia, kad, be tuščio pilvo, dar skaudėtų ir nugarą.

Vienuolyne buvo vienintelė vieta, kur gaudavome gerai pavalyti – ligoninės palata; tą visos žinojome. Kai praėjusią žiemą susirgo mano sesuo Žiuli ir buvo paguldyta į švarią lovelę, apkamšyta šnarančiomis, baltomis antklodėmis, aš praktiškai nuskriejau koridoriais iki palatos. Prisispaudžiau prie jos, lūpas priglaudžiau prie jos lūpų. *Tarsi rujojantis elnias*, aiktelėjo ji, išplėtusi akis, apstulbusi dėl paminto drovumo, ir papriekaištavo man vienu iš *maman* būdingų piktų žvilgsnių.

Ir man pavyko – šlovingai save apsargdinau, netgi daug labiau nei Žiuli. Tos dvi savaitės buvo vienas nepalaujamas rijimas, mėgavimasis šiltu patalu; snaudžiau net girdėdama gaudžiančius varpus, kviečiančius į Rytmetinę, o kitos mergaitės, išsekusios, tuščiais pilvais ir aimanuodamos duonos, sliūkino tamsiais koridoriais melstis į šaltą koplyčią dar prieš aušrą. Tą ligą ištempiau dienų dienas, net kai užgijo gerklė ir išsivalė plaučiai. Ne tik melavau, bet melavau tam, kad padaryčiau dvigubą apsirijimo ir tingumo nuodėmę. Ir mėgavausi kiekviena minute.

Bet tą rytą neabejojau pakliuvusi bėdon, ir tikrai ne dėl to, kad apsimečiau serganti. Ne dėl to, kad melavau, norėdama gauti daugiau maisto ir miego. Ne, tą rytą nusidėjau daug labiau. *Nevogsi*. Mokėjau tą įsakymą, ir vis dėlto apsvogiau. Gal ne visai apsvogiau – paslėpiau. Sesuo Mari Benediktina per mūsų rytinę pertrauką nerangiai kiemu stūmė karutį ir šis apvirto, o jos vežama krūva apvalių melionų išsirideno po menką perdžiūvusios, pageltusios žolės lopinėlių. Ji sukvietė mus padėti surinkti krovinių; aš sparčiau priėjau prie vieno meliono ir paspyriau po krūmu, kad jo nebūtų matyti. Tiesiog buvau išbadėjusi, o tas melionas atrodė toks prinokęs ir sultingas – ir buvo taip arti. Akimirką pajutau dilgtelint kalnę, nes sesuo Mari Benediktina buvo iš gerųjų, bet alkio dūriai nugulėjo. Kai

sesuo nutolo nerangiai stumdama karutį per kiemą virtuvės link, paliečiau Žiuli padėti man patraukti melioną iš akių ir paslėpti kiemo gale. Mūsų lobis.

Bet kas nors bus pamatęs. kažkas įskundė, ir dabar apie tai žinojo *Mère Supérieure*. Buvau tuo tikra.

– Ar skauda? – paklausiau sesers, kol slinkome ilgu, blankiu koridoriumi, vedančiu į mūsų miegamąjį.

– Kas? – paklausė Žiuli.

– Na, žinai, – sušnabždėjau.

Žiuli truktelėjo pečiais.

– Kai muša, – suaimanavau, o balsas išdavė mano paniką.

– Iš kur *man* žinoti? – susiraukė Žiuli. Aišku, kad ji nežino; niekada nebuvo taip nusižengusi. Ar, tiksliau, niekada nebuvo pagauta taip nusižengusi. Ji buvo labai atsargi, o jos nuovokumas neįtikėtinas. Neatsargiai elgiausi tik aš.

– Tiesiog žinau, kad jos žino, – krimstelėjau odos gabalėlį nuo piršto, burnoje pajutau kraujo skonį.

– Baik graužti pirštus, – pabarė Žiuli. Tarp mūsų visi šešeri metai, pusė mano gyvenimo. Ir ji man buvo daugiau motina nei sesuo.

– O kam daugiau nutraukė pamokas ir mums paliepė grįžti į miegamąjį? – paklausiau, neabejodama dėl savo likimo, o ranka glebiai nusileido palei šoną.

– Ak, Klari mergaitės, štai jūs. Žiuli. Dezirė.

Koridoriumi mūsų link lėkė *Mère Mari Klod* tarsi baltas šaršalas, sulig kiekvienu skubriu žingsniu jai apie veidą plaikstėsi galvos apdangalas.

Siaubų siaubas! Mère Supérieure, pati Motinė, atėjo paskirti mums baismės! Dieve, daugiau nevogsiu melionų, kiek gyva būsiu. Prašau, neparodyk šikart man savo teisingumo. Maldauju gailėstingumo. O Šventoji Motina, prašau, užtark pas savo Sūnų.

Bet vėl pažvelgusi į pavargusį Motinėlės veidą, jame įžvelgiau ne pyktį. Ne, tą išraišką aš gerai pažinojau, nes ji atspindėjo mano pačios jausmus tą akimirką; Motinėlė buvo išsigandusi.

– Mergaitės, jūsų šeimai buvo pranešta tuojau pat jus pasiimti ir parsivežti namo, į Marselį.

Nekalbėjo nei Žiuli, nei aš, taip mus pritrenkė šis netikėtas pareiškimas.

– Mus pasiimti? – po kiek laiko perklausė Žiuli, mano pareigingoji sesuo sutrikusi pamiršo, kaip mandagiai reikia kalbėti.

– Tuojau pat susidėkite daiktus, – užuot atsakiusi paliepė Motinėlė.

Man prieš akis iškilo mamos veidas, perkreiptas pykčio, – o gal nuolatinio nusivylimo? – ir man ėmė mirgėti akyse. Ir ką ji į tai pasakys?

– Motinėle, prašau, – puoliau ant kelių, akmeninės grindys mano sąnarius pasitiko negeru trekštelėjimu; tikrai liks mėlynės. Nekreipdama į tai dėmesio maldaudama iškėliau rankas: – Kalta tik aš viena! Nusipelniau būti išsiųsta iš mokyklos, bet mano sesuo nieko dėta. Maldauju jūsų...

– Ššš, Dezire, – Motinėlė kilstelėjo plaštaką ilgais pirštais, jos veidas susiraukė iš nekantrumo. – Nors kartą patylėk, kvailute. Grįšite namo kaip visos mergaitės, kurias šeimos gali saugiai parsigabenti. Kitos... tos, kurių šeimos gyvena užsienyje, na, nežinome, kaip mes... – Motinėlė garsiai iškvėpė, nors paprastai ji nerodydavo vidinės įtampos. – Bet tiek to. Jums, mergaitės, pasisekė. Jūsų šeima netoli. Atvažiuos ir išsiveš jus namo, ten jums bus saugiau nei šiame vienuolyne.

– Bet... parsiveš namo? Kodėl? Juk ne atostogos, – Žiuli balsas išdavė tokį patį kaip ir mano sutrikimą. Kodėl mums staiga pasidarė nesaugu čia, vienuolyne?

– Karas, – atsakė Motinėle, ir jos akys, nors tik akimirkai, sušvelnėjo, išvydus mūsų sumišimą. – Mergaitės, turit melstis. Už... už mus visus. Ir už Prancūziją.

– Karas? – negalėdama patikėti pakartočiau žodį. Jis buvo svetimas, o pareiškimas lygiai tiek keistas, tarsi Motinėle sakytų, jog Mergelė Marija dabar sėdi valgomajame ir laukia, kada drauge su mumis gaus pavalgyti pieno ir duonos. – Karas su kuo? – paklausiau.

Motinėle susiraukė.

– Su savimi pačiais. Čia revoliucija.

Žiuli suėmė mane už rankos, jos delnas buvo šaltas ir drėgnas, o Motinėle kalbėjo toliau:

– Žmonės sukilo.

Žodžiai, šitiek kartų girdėti pastaraisiais mėnesiais, perlėkė mano galvoje: *Jau kelis dešimtmečius nebuvo tokio menko derliaus.*

Motinės balsas vėl sugrąžino mane čia, prie jos, į tamsų drėgno akmeninio vienuolyno koridorių.

– Rodos, jie mano, kad priešai yra kilmingieji ir... ir Bažnyčia. Mums čia nesaugu. Jie plėšia ir padeginėja visos šalies vienuolynus – nuduria kunigus, išniekina vienuoles, – ji iškėlė rankas ir suspaudė jas palei krūtinę kaip maldos gestą. – Bet per daug kalbu. Jums, mergaitės, nereikia to žinoti... neturiu tam laiko, – ji sumirksėjo, nužvelgė Žiuli, tada pasuko akis į mane. – Iškart eikite į miegamąjį. Susidėkite daiktus. Turėtumėte išvykti šiąnakt. Melsiuosi už jus, – ji ilgai išlaikė žvilgsnį įsmeigtą į mane, jos veide pynėsi rūpestis ir dar kai kas. Ar tai buvo liūdesys? O gal baimė dėl staiga nebetikros mano ateities? Bet tada griežtoji moteris atlošė pečius ir išsitiesė visu ūgiu; *Mère Mari Klod* pasisuko ir sparčiai nužingsniavo šalin, daugiau mums netarusi nė žodžio ir daugiau į mus nebepažvelgusi.

– Revoliucija, – staiga pasitraukus vienuolei pratarė Žiuli, kone sušnabždėjo. – Kunigai žudomi. Vienuolynai deginami. Ir kaip mums gyvoms parvažiuoti namo?

Suėmiau sesers ranką ir spustelėjau.

– *Papa* saugiai mus paragabens. Arba Nikolija. Žiuli, nesi-rūpink, rytoj tokiu metu jau būsime namie, – tai tariu užtik-rintai, taip ir buvo, nes visiškai pasitikėjau mūsų tėvu ir vyres-niuoju broliu. Ir, be to, nors naujienos mūsų tėvynainiams ir dvasininkams siaubingos, negalėjau paneigti džiugios, šitiek lauktos tiesos: galiausiai mes keliaujame namo.

2 skyrius

Marselis, Prancūzija

1794 m.

VOS TIK JIE PRADĖDAVO ŠAUKTI, IŠSLYSDAVAU PRO DURIS, pastebėta nebent virėjos, kurios žvilgsnis iš padilbų ir vos pastebimas vypsnyš patikindavo, kad mano paslaptis bus gerai saugoma.

– Ššš! – prispausdavau pirštą prie lūpų, maldaujamai išplėtusi akis ir patylomis pereidavau šiltą virtuvę. Virėja linktelėdavo, šniurkšteldavo ir vėl pasisukdavo kapoti krūvos didelių geltonų svogūnų.

Ir taip tą rytą išslinkau pro duris, niūniuodama pati sau, ir nustriksėjau į sodą. Ten sumirksėjusi apsidairiau. Visada jausdavausi pritrenkta, gal net šiek tiek apsvaigusi, kai iš uždaro ir apstatyto baldais mūsų namų vidaus – užtrauktos damasto portjeros, ginčai prislopintu balsu, *maman* skundai dėl galvos skausmų – patekdavau į šviesią, kvėpiančią mūsų sodo, apjuosto tvora, priebėgą. Staigus spalvų proveržis, paukščio giesmininko melodija, sklendantį švelniame ore. Tada dar nesupratau, – o įvertinau tik visai neseniai, – kokia brangi ir reta dovana visus metus girdėti čiulbančius paukščius. Įkvėpti žemėje augančių augalų alsavimo, mėsingų lapų, besitiesiančių po stambiais ryto rasos perlais. Bet tada, būdama vaikas, viso

to suprasti nepajėgiau, nors turėjau nuovokos mėgautis nuvogtomis valandomis tame sode, kur šiltas vėjelis dvelkė pro grotelėmis vingiuojančias kinrožes, nešdamas besimainančią įkypą šviesą ir netolimus kirų bei žuvų pardavėjų klyksmus, didžiulių laivų, kurie švartavosi mūsų Viduržemio jūros uoste, sirenų gaudimą.

Vos prieš kelis mėnesius mirė *papa*, ir nuo tada patyrėme daug nerimo, bet pastarosiomis dienomis padėtis dar pablogėjo. *Maman* visai subiro, jos nervinė įtampa virto gryna panika; ji kasdien aimanuodavo, kad ir mus neabejotinai ištiks tėvo likimas.

– Jis mirė ne dėl revoliucijos. Jo nepasiuntė į giljotiną, – ramindavo *maman* mūsų brolis Nikolias, vos tik ji grįždavo prie savo pranašysčių. Nikolias buvo septyniolika metų už mane vyresnis, dabar tapo Klari šeimos patriarchu, o mūsų šeimos nuovargis ir baimė atsispindėjo jo niūriai įtemptame žandikaulyje ir ką tik atsiradusiose raukšlėse ant kaktos. Bet jis niekada neprarasdavo švelnios, palaikančios ramybės, niekada neatsikirsdavo *maman*, kaip atsikirsčiau aš, jei būčiau jo varginančioje padėtyje. – Jokie tribunolai mūsų nenuteisė, motin.

– Vis dėlto! – atšaudavo ji dėmėmis išmuštais skruostais, gniaužydama plaštakas kapotu ritmu.

Nikolias kantriai atsidusdavo.

– Tėvas mirė natūralia mirtimi, motin.

– *Natūralia* mirtimi? Nieko natūralaus ten nebuvo, – atsakydama aimanuodavo *maman*, kartodama jau tiek kartų išsakytas baimes: – Jį sugraužė rūpestis. Giljotinos baimė, tikresnė nei peilio ašmenys. Jis žinojo, kad mums visiems gresia pavojus.

Kai tik *maman* imdavo varinėti tokias šnekas, Žiulis susirasdavo mano akis. *Nė žodžio*, įsakydavo man sesers žvilgsnis. *Tylėk, ir praeis*.

– Mes pernelyg turtingi, – kas dieną dejuodavo *maman*; toks skundas prieš kelerius metus būtų pasirodęs absurdiškas bet kuriam girdinčiam. – Mes per ilgai išsilaikėme – jie dar prisikas iki mūsų.

Buvau jauna ir naivi, be rūpesčių gyvenanti ir lepinama šešiolikmetė, bet tiek dar supratau, kad *maman* raudos nėra nepagrįstos; po mūsų tautą plito beprotybė, siaubas, veržiantis smarkiau nei budelio kilpa. Laikas gyventi Prancūzijoje buvo netikęs, tai buvo tokios tirštos baimės metas, kad ją buvo galima užuosti gatvėse, išvysti praeivių veiduose. Karalius ir karalienė nužudyti, jiems nukirstos galvos Paryžiuje stebint įniršusiai miniai, toks negarbingas likimas anksčiau ištikdavo tik žiaurius nusikaltėlius ir išdavikus. Liudvikas ir Marija Antuanetė, Dievo pateptieji atstovai žemėje, – bent jau taip mus mokė vienuolyne, dar prieš Dievą atskiriant nuo tautos ir jį pakėičiant Aukščiausia būtybe, – dabar tebuvo begalviai lavonai, užkasti po žeme bendrame kape, jų pūvantys kūnai, drauge su smulkių vagišių ir kitų pasmerktųjų kilmingųjų, maitino kirminus. Kas stojo jų vieton? Komitetas, bet, tiksliau tariant, Terroras. Prancūzijoje turėjo nebelikti kilmingųjų ir senosios mūsų religijos. Žmogus, šnibžtelėjęs aristokratą – ar Dievą – užtariantį žodelį, nusikalsdavo pagal naują Įtariamųjų įstatymą.

Tad *maman* šiomis dienomis laikėsi arčiau mūsų, ypač dabar, kai nebeliko *papa*. Labiausiai ji įsikibo brolio; jos akys stebėjo Nikolia su nuožmia užspeistos vilkės meile. Ji buvo tikra, kad revoliucijos tribunolai – nespėję įvykdyti teisingumo turtingam mūsų *papa*, nes jis staiga mirė – savo teisingumą nukreips į turtingą jo sūnų ir paveldėtoją. Mes, Klari šeima, priklausėme *haute bourgeoisie*, aukščiausiai pirklių klasei. Ir nors *papa* gimė paprastoje, nekilmingoje šeimoje, jo klestinti prekyba šilku, miuilu ir kava dabar priklausė Nikolia, ir mano brolis

tapo vienu turtingiausių Pietų Prancūzijos piliečių. Daug turtingesniu nei dauguma aristokratų, kurie jau neteko savo galvų. Taigi *maman* turėjo svarių priežasčių baimintis ir verkti, ir nors Nikolia su Žiuli mėgindavo ją paguosti, jų pastangos, rodos, tik dar labiau kurstydavo jos nerimą.

Geriausias būdas išgyventi šias išmėginimų dienas man, jauniausiajai, buvo pasiieškoti šio tokio prieglobsčio vienvėje. Pasislėpdavau, atsitraukdavau nuo jų verksmų ir lepinimo, ir taip tą šiltą pavasario rytą stovėjau tyliame mūsų sode, atsukusi veidą saulei. Neneigiau Teroro; nė akimirkai nepamiršau baimės, kuri, žinojau, karaliauja iškart už erdvios mūsų šeimos vilos. Nesuskaičiuojamą daugybę kartų praėjau miesto centrą ir tą siaubą varančią naują konstrukciją – giljotiną – eidama į turgų, prie jūros ar į pamaldas anksčiau buvusioje mūsų bažnyčioje, dabar vadinamoje Proto šventykla. Užuočiau pjuvenas, dengiančias žemę aplink ešafotą; mačiau vežimus, gabenančius pasmerktuosius į aikštę – ar, dar blogiau, jų be gyvybės, begalvius kūnus iš aikštės. Neneigiau pragaro, kuriame gyvena mano tėvynainiai. Net tada apie tai galvodama suvirpėjau, visas mano kūnas ėmė drebėti, nors švietė šilta ryto saulė.

Ir vis dėlto, manau, supratau, kokia bejėgė esu, kaip bergždžia man, jaunai merginai, įsivaizduoti, kad galiu būti naudinga, kai galių netekdavo net karaliai ir karalienės. Supratau, kad *maman* ir Nikolia, netgi Žiuli turi didesnių galimybių pakreipti įvykius mums palankia linkme, išlaikyti mūsų šeimą saugią. Jau seniai susigaudžiau, kad geriausia, ką galiu dėl visų mūsų padaryti, – nesimaišyti po kojomis ir nepapildyti *maman* aimanų sąrašo. Taip ir dariau, čia, tvora aptverto mūsų vilos sodo švento-veje, kur kažin kaip viskas liko tyku, nesutrikdyta ir nesutepta.

Pažvelgusi į žemę, pirmą kartą pastebėjau lizdą. Naktį lijo – lietūs buvo smarkus, rūstus, tokia audra, kuri turbūt nuplėšė

tą lizdą nuo gretimai augančio kadagio. Prisilenkiau. Ten, šalia nukritusio lizdo, išvydau sudaužytus kiaušinius, jų lukštų nuolaužos buvo mėlynai raibos, mėlis tobulesnis nei mūsų skaistus pietų dangus.

Prisilenkiau dar arčiau, skaudama širdimi ne vien dėl sudužusių kiaušinių, bet ir dėl nė kiek nesuardyto lizdo, dabar gulintio šalia jų ir tuščio. Lizdas kažin kaip išsilaiškė per audrą ir krisdamas iš kadagio, nes jauki buveinė liko nepaliesta. Apžiūrėjau jį, įvertinau, kaip kiekviena šakelė atidžiai supinta į saugų indą naujai gyvybei priimti, auginti ir puoselėti. Kruopštaus laukimo ir pasiruošimo užduotis. Viltis. Nepaneigiamas meilės faktas. O tie šalimais sudužę kiaušiniai, aplink juos jau raitosi kirminai, rydami pražuvusias, daugiau lukšto nebesaugomas gyvybes. Kur paukščiai tėvai? Kur dabar bus nukreipta jų meilė?

Galbūt nukritę vienas ar du kiaušiniai liko sveiki, pamaniau. Galėčiau jų paieškoti ir parsinešti namo, o virėja padės man juos laikyti šiltai ir saugiai. Išgelbėti tas trapias jaunas gyvybes. Mano mintys buvo nukreiptos į tą tikslą, rankomis naršiau drėgną žemę, kai mane susirado Žiuli.

– Varge, ir kas nutiko? – išgirdau jos balsą. – Galva debesyse, rankos purve. Rimtai, Dezire, ar visada turi elgtis kaip vaikas, ir būtent šiandien?

Pasisukau, užklypta staigaus Žiuli pasirodymo ir įgelta jos žodžių. Prisėdau ant kulnų, mirksėdama žvelgiau į seserį.

– O kas šiandien?

Žiuli nesiteikė atsakyti, tik atsainiai mostelėjo ranka.

– Vidun. *Maman* nori tave pamatyti.

Kilstelėjau antakius šiek tiek protestuodama: argi Žiuli negalėtų manęs pridengti, kaip visad? Argi negalėtų sugalvoti kokio nors pasiteisinimo, pasakyti, kad manęs nerado?

Bet Žiuli nekantravo.

– Dezire, eik. Argi nieko negirdėjai? Kokia *maman* nusimynusi? Ar visai nekreipi dėmesio į aplinkinį pasaulį?

Jos balso tonas, aiškiai girdimas jo aštrumas, pasiekė tikslą, ir iškart pakilau, tapšnodama per sujauktus sijonus, mėgindama nukratyti žemes nuo priekio.

– O kas šiandien? – perklausiau, bet klausimas atsimušė mano seseriai į nugarą, nes ji jau buvo nusigręžusi ir skubėjo namo link.

Užuolaidos, saugančios nuo skaisčios saulės, buvo užtrauktos, ir erdvūs, tušti kambariai, per kuriuos Žiuli vedė mane į saloną, atrodė vėsūs ir keistai nuščiuvę. Ten, ištaigingame fotelyje, apmuštame raudonu atlasu, sėdėjo *maman*, kojas padėjusi ant otomanės, visa jos povyza buvo glebi ir letargiška. Net jos veido bruožai buvo nutįsę, sveriami rūpesčio. Nikolia nebuvo matyti; greičiausiai jis neatlaikė įtampos ir atsiprašė.

– Dezire, mano dukrele, – *maman* ištiesė ranką, ragindama mane priėti. Tai neįprasta – *maman* šliejosi į Nikolia ar Žiuli, bet retai kada į mane. Šonu prislinkau arčiau nedrąsiais žingsniais, tada ji tvirtai suėmė mano ranką. – Mano mieloji dukrele, galbūt tu viena gali būti mūsų išgelbėjimas.

Netgi *maman* lūpose tai skambėjo verksmingai. Patrypčiojau ir nieko nesakiau.

– Mūsų šeimai tavęs reikia, dukrele.

Pasisukau nuo motinos į Žiuli.

– Manęs reikia... o kam?

– Turėsi keliauti į miestą, – toliau kalbėjo *maman*, ir buvau tikra, kad mano nustebimą išdavė mano veidas.

– Į miestą? – juk *maman* kas antrą dieną kartodavo priešingus dalykus. *Venkite miesto. Venkite aikštės. Laikykites kuo toliau nuo giljotinos, nuo minios.*

– Taip, – atsakė *maman*, lėtai ratu masažuodama smilkinį. – Į *Hôtel de Ville*.

– Į rotušę... bet kodėl? – sutrikusi pasisukau į Žiuli.

Motina ėmė verkti, ir Žiuli prislopintu balsu paaiškino už ją:

– Dėl Nikolija, – paaiškino sesuo. – Jis... jis suimtas.

Motinos krūtinė kilnojosi nuo garsios raudos. Stebeilijau į seserį, mano akys plėtėsi.

– Nikolija... suimtas?

Žiuli linktelėjo.

– Kodėl? – sugebėjau išspausti, nors supratau, kad klausimas kvailas. Ar šiomis dienomis kas nors yra sulaukęs deramo atsakymo į tokį klausimą? Kodėl mano brolis suimtas? O kodėl *ne*? Jis buvo turtingas ir gyveno Prancūzijoje valdant Terorui. Jis paveldėjo didžiulį iš prekybos susikrautą turtą. Žmones kasdien areštuodavo už daug menkesnius dalykus.

– Blogiau nei baiminausi, – kalbėjo *maman*, sausindama veidą nosine, papuošta *papa* inicialais. – Jūsų tėvas paliko mums daugiau rūpesčių nei maniau.

Sutrikusi nusukau akis nuo *maman* į seserį.

– Jūsų *papa*... – *maman* suvaldė savo sielvartą ir nurijusi seilę tėsė: – Jis prieš kelerius metus pateikė prašymą karaliui. Nusiuntė į iždą tikrai dosnią dovaną kartu su prašymu įtraukti šeimą į kilmingųjų sąrašą. Mes turėjome... tapti... kilmingi. Prieš visa tai... na, prieš visa tai, – sulig tuo *maman* prarado paskutinę tvirtumo kruopelę ir paslėpė veidą tarp delnų.

Žiuli žingtelėjo priekin, uždėjusi ranką spustelėjo man petį ir aš pasisukau į seserį.

– Bet nesuprantu, ką aš galiu padaryti? – paklausiau džiūstančia burna. – Ką galiu padaryti?

– *Maman* mano, kad didžiausia tikimybė, jog pasiseks tau, – atsakė Žiuli, jos veidas sušvelnėjo, ji suėmė mano delnus į savo rankas. – Tau teks eiti į rotušę ir maldauti dėl Nikolija.

Tokios užduoties didumas – ir beprasmiškumas – pritrenkė mane savo absurdiškumu; apstulbusi dar paklausiau:

– Aš?

– Taip, tu, – linktelėjo Žiuli.

– Tu pamėginsi pirma, vaikeli, – *maman* įsmeigė akis į mane. – Tu jauna. Tik pažiūrėk į save – kieta turėtų būti širdis žmogaus, nepatikėsiančio tavo nekaltumu.

Sukryžiauvau rankas.

– Negaliu, *maman*. Aš ne...

Žodžiai nutilo, nors protas virė. *Maman* nekantraudama susiraukė.

– Kas, mergaitė? Keliauk.

– Tik kad... – pasakiau tai, ką visada laikiau tiesa: – Nesu tokia protinga kaip Žiuli. Geriau siųsk ją.

Maman iškėlė rankas, nublokšdama mano žodžius.

– Ak, ir kuo čia sumanumas iš viso dėtas, kvailute? Tu *graži*, *Dezire*. Gražesnė nei Žiuli. Turėsi būti miela, švelni ir maldauti, ar girdi? Žvelk jiems į akis lygiai taip persigandusi, kaip dabar žvelgi į mane – bet kuris vyras šoks pildyti tavo noro.

Mano mintys susipynė į painų mazgą. *Maman* dar nėra taip kalbėjusi. Ji tikrai nenorėjo pasakyti man komplimento ar įskaudinti Žiuli, tuo neabejojau. Tiesiog be galo troško susigrąžinti savo sūnų; jutau besirangančią nekantrią jos baimę. Bet kaipgi ji sugalvojo, kad *aš* pajėgsiu atlikti tokią svarbią užduotį?

Nužvelgiau save. Tiesa, buvau jauna ir daili – tai supratau iš žvilgsnių, kuriuos dabar vyrai skyrė man gatvėje. Kažkas pasikeitė, ir visai neseniai. Anksčiau jų žvilgsniai praslysdavo pro mane nestabteldami; buvau tik viena iš daugybės išlepintų, gerai apsirengusių merginų, nekaltai vaikštinėjančių gatve, griežtai prižiūrima Žiuli ar *maman*, o gal virėjos ar Nikolija. Bet kai jie žvelgdavo dabar, jų žvilgsniai užsibūdavo, vėl grįždavo ir likdavo prikaustyti, tarsi pakliuvę nelaisvėn. Nebuvau akla, mačiau, kaip jų akys nuslysdavo švelniais ir gaubtais mano figūros

linkiais, užsibūdami ties liemeniu ar dekolte; ir žvilgsniuose būdavo kažkas panašu į alkį. Taip pat iš to, kaip mano brolis susiraukdavo, tyrinėdamas mano siluetą, pats sau murmedamas: „Ir kodėl *papa* paliko mus būtent tais metais, kai Dezirė tapo moterimi?“

Nustebau, kaip greitai mano kūnas pasikeitė per kelis pastaruosius mėnesius. Pasirodė mėnesinės, ir vaikiškos suknelės man jau nebetiko, mano staiga papildėjusi krūtinė veržėsi per korseto viršų, rankos ir kojos pasidarė putlios ir minkštos. Kai pažvelgdavau į veidrodį, mano tamsios akys iš jo žvelgdavo su nauja jėga, o tamsūs plaukai krito blizgančiomis bangomis apie mano veidą, kartu ir kerintį, ir truputį išsigandusį dėl savo patrauklumo. Ar buvau gražesnė už Žiuli, šešeriais metais vyresnę seserį? Galbūt, teko pripažinti. Taip. Jos tokie pat rudi plaukai ir akys, bet figūra aštresnė, kampuota, kur mano buvo minkšta ir apvalu. Jos veidas, nors panašus į mano, kiek gali būti panašios seserys, buvo vis dėlto pailgesnis ir siauresnis, bruožai gal sudėlioti ne taip maloniai akiai.

Ir vis dėlto nė nenutuokiau, kaip valdyti šią naujai įgytą galią, šį galingą, bet man nepažįstamą moterišką žavesį. Ir tikrai ne atliekant tokią svarbią užduotį, kuri man teko – išgelbėti brolio gyvybę. Pasisukau į seserį, norėdama, kad ji suprastų tas mano mintis.

– Aš eisiu su tavimi, – linktelėjo Žiuli. – Palydėsiu tave į *Hôtel de Ville*. Viduje tu kalbėsi, tu maldausi, bet aš būsiu su tavimi.

– Gerai, – atsidusau jausdama, kad įtampa pečiuose šiek tiek atsileidžia. – Ačiū.

– Ir pasiimsi šitą, – pridūrė motina, iš savo suknelės klosčių ištraukė prikimštą šilkinį kapšelių ir padavė Žiuli. – Nesvarbu, kokia kaina. Jei nepakaks, pasirašysi kredito raštą ir pasakysi, kad likusią sumą pristatysime. Suma bet kokia, supranti? Net

jei visas Klari turtas nukeliaus papirkti valdininkams ir sargybiniams, man nesvarbu. Tik gražinkite man sūnų.

Žiuli linktelėjo, paėmė kapšelių iš *maman* ir grįžo prie manęs.

– Pasirengusi? – paklausė.

Norėjau atsakyti, kad ne, bet tada *maman* nukreipė žvilgsnį nuo Žiuli į mane ir jos veide išvydau, kad pasirinkimo neturiu. Galiausiai atėjo laikas man, Dezirei, žengti žingsnį ir prisidėti prie trapios mano šeimos likimo valdymo.

Lauke spigino ryški ir karšta vidudienio saulė, tad išėjusios pro vartus, susikibusios už parankių, ėmėme mirkčioti, nors ir su kepuraitėmis. Mūsų namai stovėjo vos už kelių žingsnių nuo *La Place Saint Michel*, viename turtingiausių miesto rajonų ir netoli Marselio rotušės.

Nuo pat mažumės pažinojau *Vieux Port*, senojo miesto centro, gatvelės, ir vis dėlto kvapai, sklاندę po mūsų miestą, karštą dieną dar labiau sustiprėdavo. Tokiu metu – per aštriausias pietų saulės spiginimo valandas, pogrulio metu – retai išeidavau iš namų. Kol vinguriavome tarp žmonių ir kalkakmenio pastatų, suraukiau nosį puolama kvapų: žuvis ir jūros vanduo, arklių išmatos, pernokę vaisiai ir daržovės, pūvantys ant lauko prekeivių prekystalių.

Visai neseniai mūsų senajame uostamiestyje įsitvyrojo ir kiti kvapai; kaip ir daugybėje kitų miestų, mūsiškiame atsidaivė krauju ir pjuvenomis. Artėjant prie aikštės, kur kasdienės egzekucijos sutraukdavo šimtų žmonių minias, man ėmė kilti šleikštulys. Įsmeigiau akis tiesiai priešais save, kad nematyčiau paaukštintos platformos, audiniu uždengto aukšto bokšto su švariai nuvalytais asmenimis po šio ryto reginio.